

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γραφείο Περιφερειάρχη

Ρόδος, 19 Μαΐου 2016

Ομιλία του Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Γιώργου Χατζημάρκου, στην 36^η Γενική Συνέλευση της Επιτροπής Νήσων της Συνόδου των Περιφερειακών Θαλασσιών Περιοχών της Ευρώπης (CPMR)

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,
Αγαπητοί Συνάδελφοι,
Αγαπητά μέλη της Επιτροπής Νήσων της CPMR
Αγαπητοί Προσκεκλημένοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Με μεγάλη χαρά σας καλωσορίζω στην 36η Ετήσια Συνάντηση της Επιτροπής Νήσων της Συνόδου των Περιφερειακών Θαλασσιών Περιοχών της Ευρώπης (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe), εδώ, στην νοτιοανατολική άκρη της Ευρώπης, στο νησί της Ρόδου, το οποίο αποτελεί το σημείο συνάντησης μακραίωνων ιστορικών διαδρομών και πολιτισμικών εξελίξεων παγκοσμίου εμβέλειας, μια γέφυρα μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Η Ρόδος συμβολίζει μέσα από την πορεία της στο χρόνο την αέναη προσπάθεια κάθε νησιού για ευημερία και πρόοδο, για ειρηνική συνύπαρξη και προκοπή, για οικονομική και κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, για εξωστρεφή δυναμική και αναπτυξιακή παρουσία. Και για το λόγο αυτό εκτιμώ ότι αποτελεί μια από τις πλέον χαρακτηριστικές νησιωτικές παρουσίες που εκφράζουν τις περιοχές-μέλη της CPMR.

Συναντιόμαστε σήμερα, σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία, τόσο για την Ευρώπη, όσο και για τις επιμέρους περιφέρειες της. Η πρόσφατη οικονομική κρίση έχει αφήσει πολύ έντονα τα σημάδια της στον κοινωνικό και οικονομικό ιστό, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Ιδίως για τα νησιά, οι τρεις κατηγορίες παραγόντων που και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναγνωρίσει ως βασικά αίτια υστέρησης της αναπτυξιακής δυναμικής τους, αναδείχθηκαν με τον πιο επώδυνο για τα νησιά τρόπο, κατά την τελευταία περίοδο.

Πρώτον, η ύπαρξη φυσικών εμποδίων που απορρέουν από τη νησιωτική φύση των περιοχών μας δημιουργούν ιδιαίτερα απαιτητικές και δύσκολες συνθήκες όχι μόνο για την επιχειρηματικότητα ως βασικό πυρήνα της πραγματικής οικονομίας αλλά και για την απλή καθημερινή διαβίωση των νησιωτών. Θα επικαλεστώ ως παράδειγμα την μαρτυρία των συμπατριωτών μου νησιωτών του Νότιου Αιγαίου και την προσωπική μου εμπειρία, καθώς συχνά βιώνουμε καταστάσεις πραγματικού αποκλεισμού, όπως είναι η αδυναμία μετακίνησης ή μεταφοράς προσώπων και αγαθών λόγω

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γραφείο Περιφερειάρχη

δυσμενών καιρικών συνθηκών που πραγματικά μας καθηλώνουν.

Δεύτερον, οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις που συνίστανται συνήθως σε πολιτικές επιλογές και οικονομικές ενέργειες σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τόσο στην δημόσια όσο και στην ιδιωτική σφαίρα, διαμορφώνουν ένα πολύ ασφυκτικό περιβάλλον για τη ζωή στα νησιά, καθώς δημιουργούνται επιβαρύνσεις που πλήττουν το παρόν και υποθηκεύουν το μέλλον των νησιωτικών περιοχών. Η πρόσφατη εμπειρία μας στο Νότιο Αιγαίο με αποφάσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης που αφορούν την κατάργηση των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ που ίσχυαν στην περιοχή από την αρχική καθιέρωση του καθεστώτος ΦΠΑ στην Ελλάδα, την αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ στον τουρισμό που αποτελεί τη βασική πλουτοπαραγωγική πηγή της περιοχής μας, την προωθούμενη καθιέρωση τέλους διανυκτέρευσης στις ξενοδοχειακές μονάδες, δημιουργώντας έτσι συνθήκες φορολογικής ασφυξίας, μας έχει καταδείξει ότι τα νησιά δεν αποτελούν όχι απλώς παράμετρο αλλά ούτε καν θεωρητική πτυχή στην πολιτική σκέψη των ιθυνόντων.

Τρίτον, οι εξελίξεις στο διεθνές οικονομικό και όχι μόνο περιβάλλον και την ευρύτερη επιχειρηματική δραστηριότητα, έχουν δραματική επίπτωση στην προσπάθεια των νησιωτών να αυξήσουν το διαθέσιμο εισόδημα τους και να βελτιώσουν το επίπεδο διαβίωσης τους. Οι επιπτώσεις του πολέμου στη Συρία και στην ευρύτερη περιοχή και το συνακόλουθο κύμα προσφύγων που έπληξε τα νησιά μας τον τελευταίο χρόνο έχουν δημιουργήσει πολλά προβλήματα (οικονομικά, κοινωνικά, ανθρωπιστικά) για τα οποία μόνο η υπερπροσπάθεια των νησιωτών έχει καταστήσει εφικτή τη διαχείριση τους, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς η επίλυση τους είναι θέμα που ανάγεται σε εθνικό, υπερεθνικό και διεθνές επίπεδο.

Γνωρίζουμε όλοι πολλοί καλά ότι οι παράγοντες αυτοί έχουν τεθεί κατ' επανάληψη υπόψιν των ευρωπαϊκών οργάνων ώστε να διαμορφωθεί, να υιοθετηθεί και να εφαρμοστεί μια πολιτική υποστήριξης της νησιωτικότητας, σύμφωνα και με τις επιταγές του άρθρου 174 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μέχρι σήμερα ανταπόκριση που υπάρχει δεν είναι ικανοποιητική για εμάς που ζούμε την καθημερινότητα της νησιωτικής ζωής, τις δυσκολίες της και τις απαιτήσεις της. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραδέχεται ότι από τις προαναφερθείσες τρεις κατηγορίες παραγόντων που επιδρούν στη ζωή των νησιωτών, διαμορφώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης τους, έχει τύχει προσοχής στο σχεδιασμό των αρμοδίων της ΕΕ (Επιτροπή, Συμβούλιο, Κοινοβούλιο) κυρίως η δεύτερη κατηγορία, καθώς η επικρατούσα αντίληψη είναι να υπάρξει μια «αποζημιωματικού» χαρακτήρα πολιτική, στη λογική του ισοδυναμίου, που να παρέχει οικονομικές ενισχύσεις, με απλή «αναγνώριση» της ανάγκης να λαμβάνονται υπόψιν οι ιδιαιτερότητες των νησιωτικών περιοχών.

Οφείλω να καταθέσω τον προβληματισμό μου, για να μην πω την απογοήτευση μου, για την κατάσταση αυτή. Μου δημιουργείται η αίσθηση ότι η προσέγγιση αυτή ξεετάζει τη νησιωτικότητα ως μια

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γραφείο Περιφερειάρχη

ιδιαίτερη μειονεξία, μια ιδιόμορφη «αναπηρία», την οποία επειδή δεν μπορεί κάποιος να τη θεραπεύσει, απλώς παρέχει πόρους (και θα μιλήσουμε για το αν αυτοί επαρκούν) για να αποζημιώσει τους νησιώτες για τα προβλήματα που η νησιωτική φύση της περιοχής τους προκαλεί στη ζωή τους.

Στο πλαίσιο της CPMR έχουμε κατ' επανάληψη συζητήσει το ζήτημα της προώθησης της νησιωτικότητας και της ανάδειξης της σε βασικό σημείο της πολιτικής ατζέντας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκτιμώ ότι πλέον πρέπει να κάνουμε το επόμενο βήμα και να διαμορφώσουμε μια κλιμακούμενη πολιτική προσέγγιση η οποία θα μας δώσει τη δυνατότητα όχι απλώς να καταστρώσουμε μια στρατηγική νησιωτικότητας αλλά και να την υλοποιήσουμε σταδιακά σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Ο βασικός στρατηγικός μας στόχος είναι να καταστεί σαφής η ανάγκη ανάδειξης της νησιωτικότητας ως μιας ιδιαίτερης συνθήκης με μόνιμα χαρακτηριστικά, γεωγραφικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν άμεση επίπτωση σε βασικούς συντελεστές αναπτυξιακής δυναμικής όπως είναι η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα των νησιών.

Η επίτευξη αυτού του στόχου εξαρτάται από την υλοποίηση συγκεκριμένων επιλογών.

Η πρώτη είναι η προώθηση της πρότασης της CPMR για την υιοθέτηση επιπλέον δεικτών μέτρησης των κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων των νησιωτικών περιοχών. Ήδη έχει αρχίσει η σχετική συζήτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκτιμούμε ότι ορισμένοι από τους Δείκτες Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας μπορούν να είναι χρήσιμοι προς αυτή την κατεύθυνση. Στο Νότιο Αιγαίο έχουμε ήδη βιώσει την «αδικία» της χρήσης μόνο του ΑΕΠ ως δείκτη οικονομικής επίδοσης, καθώς η μονοδιάστατη αποτύπωση που επιτρέπει αυτός ο δείκτης είχε ως συνέπεια την καταγραφή της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, σε δεδομένη χρονική στιγμή (2009), ως μια από τις πλέον ανεπτυγμένες περιφέρειες της ΕΕ, και την συνακόλουθη μείωση των διαθεσίμων πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ. Το σφάλμα αυτής της αποτύπωσης καταδείχθηκε όταν με βάση τον ίδιο δείκτη, σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή (2014), ήτοι μετά την οικονομική κρίση, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζει μια μείωση του ΑΕΠ της κατά ποσοστό άνω του 30%, κάτι που αναδεικνύει ότι η βιωσιμότητα των κατατάξεων των περιφερειών με βάση μόνο το ΑΕΠ έχει σοβαρά μειονεκτήματα.

Μια δεύτερη, εξίσου σημαντική, επιλογή είναι η εμβάθυνση της εταιρικής σχέσης, δηλαδή η ενίσχυση της συνεργασίας των αρχών των νησιωτικών περιφερειών τόσο με τις κεντρικές εθνικές αρχές όσο και με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας δείχνουν μια διακύμανση μεταξύ των κρατών μελών προς αυτή τη κατεύθυνση, με τη Ελλάδα, π.χ., αν και χώρα με έντονο νησιωτικό στοιχείο, να μην έχει υιοθετήσει μια τέτοια προσέγγιση παρά μόνο σε τυπικό/διαδικαστικό (για να μην πω «φορμαλιστικό») επίπεδο. Είναι ζητούμενο η συνεργασία εθνικών και

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γραφείο Περιφερειάρχη

περιφερειακών αρχών να γίνει πιο ουσιαστική. Και προς αυτή την κατεύθυνση, πολύ σημαντικό στοιχείο θα ήταν η δέσμευση, εκ μέρους των εθνικών αρχών, συγκεκριμένου ύψους πόρων που λαμβάνουν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ να κατευθυνθούν προς την υποστήριξη των νησιών να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που έχουν μπροστά τους. Όσο για τη εμβάθυνση της εταιρικής σχέσης σε επίπεδο ΕΕ, η συνεργασία των αρχών των νησιωτικών περιοχών με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα αποκτούσε σίγουρα άλλη δυναμική εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεχόταν να καταστήσει τη νησιωτικότητα (και δη την προαγωγή της) ως όρο/κριτήριο για την εφεξής έγκριση επιχειρησιακών προγραμμάτων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Επιπλέον οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής (DG Regio) θα μπορούσαν να εκπονήσουν, σε συνεργασία με τις περιφερειακές αρχές των νησιωτικών περιοχών της ΕΕ ένα ειδικό πρόγραμμα στήριξης καινοτόμων δράσεων στα νησιά, οι οποίες θα εστιάζουν στην ανακούφιση των νησιωτών από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, είτε αυτά έχουν φυσική προέλευση είτε ανθρωπογενή. Σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να είναι η δημιουργία ειδικής μονάδας εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που να είναι το σημείο αναφοράς των σχετικών ενεργειών της σε υπηρεσιακό επίπεδο.

Η τρίτη επιλογή θα είναι η προώθηση της θέσης να καταστεί άμεσα εφαρμοστέα η ρήτρα νησιωτικότητας του άρθρου 174 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ. Γνωρίζουμε τη δυσκολία επίτευξης ενός τόσο καίριου στόχου, δεδομένης και της διστακτικότητας που έχει επιδείξει ακόμη και το Δικαστήριο της ΕΕ προς αυτή την κατεύθυνση, μην έχοντας αναγνωρίσει ακόμη άμεσο αποτέλεσμα, δηλαδή δυνατότητα άμεσης επίκλησης, σε αυτή τη διάταξη. Θα μπορούσε να εξεταστεί όμως το ενδεχόμενο να θεωρούνται οι νησιωτικές περιοχές, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής, ως λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.

Σε αρκετές από αυτές τις επιλογές υπάρχει δημοσιονομικό κόστος. Και αυτό αποτελεί ικανό λόγο οι εθνικές κυβερνήσεις στα κράτη μέλη να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικές έως αρνητικές. Όμως αυτό είναι ένα ζήτημα που τίθεται σε λάθος βάση. Οι πόροι για την Πολιτική Συνοχής κατανέμονται σε επίπεδο δημοσιονομικών προοπτικών. Οι νησιωτικές περιοχές δεν ζητούν αύξηση αυτών των πόρων. Αυτό που ζητούμε είναι μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής ως δικαιούχοι στους ήδη κατανομημένους πόρους.

Τέλος, θα ήθελα να κάνω και μια αναφορά στο μεταναστευτικό, αν και θα έχουμε την ευκαιρία να αναλύσουμε το ζήτημα αυτό αύριο.

Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι παρά τις περί του αντιθέτου εκτιμήσεις που διατυπώνονται, το ζήτημα της παράτυπης μετανάστευσης δεν έχει τελειώσει. Η συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας, πέρα από τις ενστάσεις που μπορεί να έχει κάποιος ως προς το περιεχόμενο της, σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί συστημική λύση αλλά αποσπασματική ενέργεια για συγκεκριμένη κατάσταση. Θεωρούμε απαραίτητη μια πιο συνολική λύση που θα περιλαμβάνει τη ρύθμιση ζητημάτων επαναπροώθησης και

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γραφείο Περιφερειάρχη

επαναποθέτησης προσφύγων, χορήγησης ανθρωπιστικής βίζας, αναθεώρηση του Κανονισμού «Δουβλίνο II», κλπ. Η πραγματικότητα απέδειξε ότι οι περιφερειακές αρχές στις νησιωτικές περιοχές έχουν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση των προσφυγικών ροών, συνεπώς η αναγνώριση τους από την ΕΕ ως βασικών συντελεστών στην υλοποίηση άμεσων δράσεων και διαχείριση πόρων από τα σχετικά χρηματοδοτικά μέσα (π.χ. Ταμείο Ασύλου) είναι πολύ σημαντική. Και εδώ η εμπάθυνση της εταιρικής σχέσης είναι πολύ κρίσιμη παράμετρος.

Κυρίες και Κύριοι,

Στην Ελλάδα έχουμε μια φράση: «Φτωχός Συγγενής». Μέχρι σήμερα, πολλές από τις επιλογές που έχουν γίνει τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε εθνικό επίπεδο (μιλάω για την Ελλάδα) έχουν καταδείξει ότι τα νησιά θεωρούνται ως φτωχοί συγγενείς, τελώντας σε ορισμένες περιπτώσεις υπό καθεστώς διωγμού. Εμείς οι νησιώτες είμαστε περήφανοι άνθρωποι, αισιόδοξοι και εργατικοί. Ξέρουμε τις αντιξοότητες του τόπου μας, τις δυσκολίες και τα προβλήματα. Αυτό που ζητάμε είναι ισότιμη μεταχείριση με όλες τις άλλες περιοχές. Η Ευρώπη έχει χτιστεί πάνω στην ιδέα της ισότητας, της αλληλεγγύης και της συνοχής. Τα νησιά αποτελούν το πιο κρίσιμο πεδίο δοκιμής αυτών των αρχών. Και αυτό καλούμαστε να πετύχουμε. Με αυτές τις σκέψεις, σας καλωσορίζω και πάλι στη Ρόδο και είμαι σίγουρος ότι θα έχουμε ένα διήμερο κρίσιμων, χρήσιμων και παραγωγικών εργασιών.

Σας ευχαριστώ.